

Ryby, měkkýši, vodní rostliny: archeoložka Mgr. Anna-Marie Marko díky návratovému grantu prozkoumá jejich roli v obdobích předcházejícím neolitu

30.7.2026 - | Univerzita Hradec Králové

Rolí vodních zdrojů ve vzniku sedentismu a zemědělství v Levantě a širším okolí se bude ve svém tříletém projektu zabývat studentka doktorského programu Archeologie na FF UHK Mgr. Anna-Marie Marko. Podporu pro svůj výzkum si zajistila úspěchem v univerzitní soutěži UHK: Return - Research - Restart, realizované v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský - Návraty.

Mezinárodní tým Mgr. Marko, který tvoří odborníci z Itálie, Izraele a Slovenska, vychází ve svém výzkumu z předpokladu, že předvídatelné vodní zdroje, tj. ryby, měkkýši, vodní ptactvo a vodní rostliny, mohly představovat zásadní faktor pro stabilizaci potravních zdrojů a postupné usazování lovecko-sběračských skupin. Podobnou roli sehrály tyto zdroje i v jiných oblastech světa, například v Japonsku či Skandinávii, kde jejich systematické získávání vedlo k postupnému zakládání celoročně obývaných sídlišť v blízkosti vodních toků.

Navzdory důležité roli vodních zdrojů v procesu neolitizace v jihovýchodní Asii zůstává jejich konkrétní využití a zpracování nedostatečně objasněno. Většina dosavadních studií se totiž zaměřovala pouze na archeozoologické zpracování kostí ryb, zatímco ostatní analýzy zůstávaly stranou pozornosti, a to zejména kvůli špatnému dochování organických reziduí, malému vzorku analyzovaných nástrojů a chybějící experimentální srovnávací sbírce určené pro studium stop opotřebení na štípaných artefaktech.

„Náš projekt na tyto nedostatky reaguje studiem štípané industrie z unikátní lokality Jordan River Dureijat, která nabízí výjimečně dochovaný materiál z celého epipaleolitu. Výzkum integruje trasologii, techno-typologii, prostorové analýzy a analýzu organických reziduí v kombinaci s experimentálním programem, jehož cílem je stanovit diagnostické stopy opotřebení vzniklých při zpracování vodních zdrojů,“ vysvětluje Mgr. Marko.

Jejím mentorem bude v projektu prof. Gonen Sharon, Ph.D. z izraelské Tel Hai University of Kiryat Shmona in the Galilee, který má více než pětadvacetiletou praxi ve výzkumu paleolitických lokalit na břehu řeky Jordán. Na analýze organických reziduí bude Mgr. Marko během svého výzkumného pobytu v Římě spolupracovat s prof. Emanuelou Cristiani, Ph.D., jež je přední evropskou odbornicí na tuto problematiku a vede Diet and Ancient Technology Laboratory (DANTE) na Sapienza University.

Získané poznatky by tak mohly přinést nový pohled na ekonomický význam vodních ekosystémů a na vývoj strategií obživy v období předcházejícím zemědělství. Plánovanými výstupy jsou odborné články publikované v oborových impaktovaných časopisech a prezentace výsledků na zahraničních konferencích.

Projekt bude řešen v období od 1. července 2026 do 30. června 2029.

Cílem návratových grantů je podpořit talentované výzkumnice a výzkumníky, kteří se po kariérní

přestávce, například z důvodu rodičovské dovolené, chtějí opět zapojit do vědecké činnosti.

<https://www.uhk.cz/cs/filozoficka-fakulta/ff/aktualne/ryby-mekkysi-vodni-rostliny-archeolozka-mgr.-anna-marie-marko-diky-navratovemu-grantu-prozkouma-jejich-rolu-v-obdobich-predchazejicim-neolitu>